

DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2025.2.10>

УДК 159.92

Олена Музика

<https://orcid.org/0000-0002-3062-1989>

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
бульв. І. Шамо, 18/2, 02154, Київ, Україна;
провідний науковий співробітник лабораторії психології обдарованості,
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України,
вул. Паньківська, 2, 01033, Київ, Україна
o.muzyka@kubg.edu.ua

Валентина Кутішенко

<https://orcid.org/0000-0002-5597-705X>

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології особистості та соціальних практик,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
бульв. І. Шамо, 18/2, 02154, Київ, Україна
v.kutishenko@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ЗВ'ЯЗКУ ЗАГАЛЬНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ САМОЕФЕКТИВНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ

У статті аналізується зв'язок загальної і професійної самоєфективності в студентів першого курсу університету. Загальна самоєфективність розглядається як властивість особи, що впливає на вибір цілей, інтенсивність зусиль, спрямованих на їх досягнення, і на результативність діяльності загалом. Від професійної самоєфективності залежить рівень домагань особи у навчально-професійній і, власне, професійній діяльності. В основу дослідження покладено таку гіпотезу: загальна самоєфективність, що була раніше сформована в навчальній чи інших видах діяльності, лежить в основі формування професійної самоєфективності студентів на початковому етапі професіоналізації. Аналіз емпіричних даних показав, що показники загальної самоєфективності студентів-першокурсників мають значущі позитивні кореляційні зв'язки з показниками професійної самоєфективності. Частково підтвердилося припущення про те, що високий рівень загальної самоєфективності, незалежно від джерел її формування, позитивно впливає на розвиток професійної самоєфективності. Виявлено, що значущі кореляційні зв'язки між показниками загальної та професійної самоєфективності характерні лише для студентів з академічними досягненнями. Відсутність значущих кореляцій між загальною та професійною самоєфективністю в студентів із досягненнями в позанавчальній сфері свідчить про те, що загальна самоєфективність у першокурсників продовжує розвиватися ізольовано від навчально-професійної діяльності. Результати дослідження можуть використовуватися в розробленні тренінгів професійної самоєфективності для студентів-першокурсників. Студенти з високими показниками загальної самоєфективності потребують підтримки у виконанні навчально-професійних завдань. Розвитку професійної самоєфективності студентів з низькими показниками загальної самоєфективності сприятимуть ситуації успіху в навчально-професійній діяльності.

Ключові слова: загальна самоєфективність, навчально-професійна діяльність, особистісно-професійний розвиток, професійна самоєфективність, професіоналізація.

ВСТУП

Процес професіоналізації, в який включаються студенти-першокурсники, пов'язаний з перебудовою сформованих раніше особистісних підструктур. Зміна навчальної діяльності на навчально-професійну вимагає певної модифікації і розвитку здібностей та інших

особистісних властивостей, необхідних для успішного виконання останньої. У цьому контексті важливо з'ясувати, як впливає рівень розвитку загальної самоефективності на розвиток професійної самоефективності студентів. Як особистісна властивість, самоефективність не прив'язана до якоїсь однієї діяльності. На її формування впливають і досвід успіхів чи неуспіхів у всіх тих діяльностях, в які була включена особа, і досвід тих соціальних стосунків, звідки вона могла черпати зразки для саморозвитку. Отже, самоефективність навчально-професійної діяльності в закладі вищої освіти має базуватися на тих компонентах, які сформувалися поза шкільним навчанням. Таким чином, можна припустити, що в студентів-першокурсників існують зв'язки загальної самоефективності з професійною самоефективністю; професійної самоефективності з академічною успішністю, з досвідом розвитку здібностей в інших, окрім навчальної, діяльностях.

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей зв'язку загальної і професійної самоефективності студентів-першокурсників залежно від рівня академічної успішності та досягнень в інших сферах саморозвитку.

МЕТОДОЛОГІЯ

У науковому середовищі утверджується погляд на самоефективність як на особистісний конструкт, що впливає на вибір цілей, інтенсивність зусиль, спрямованих на їх досягнення, і на результативність діяльності загалом. Це відкриває можливості для висунення і перевірки гіпотез про те, що особи з високою загальною самоефективністю будуть демонструвати кращі результати в оволодінні новими діяльностями, з-поміж яких чи не найважливішою є професійна діяльність.

Для вимірювання показників загальної самоефективності (ЗСЕ) використовувалася Шкала загальної самоефективності (Generalized Self-Efficacy Scale) (Schwarzer & Jerusalem, 1995; адаптація українською мовою – Галецька, 2003) – це стандартизована дослідницька методика, за допомогою якої отримують загальний показник самоефективності.

Для вимірювання показників професійної самоефективності (ПСЕ) було використано методику «Профіль професійної самоефективності студентів (ППСС)» (Музика, 2020). Її особливість полягає в спрямованості на розв'язання як діагностичних, так і розвивальних завдань. В основу ППСС покладено результати факторизації згенерованих студентами завдань з розвитку професійної самоефективності. У результаті виокремилося шість субшкал: лідерство, цілі і мотиви професійної діяльності (ЛЦМ); здібності й упевненість (ЗУ); рефлексія й особисті стандарти (РОС); стійкість до невдач, долання і воля (СНДВ); самоосвіта і саморозвиток (СС); ціннісний досвід (ЦД)). Загальний показник професійної самоефективності обчислюється як сума показників усіх субшкал. Показники окремих субшкал дозволяють робити висновки щодо структури професійної самоефективності окремих студентів і враховувати ці дані в проведенні тренінгів та розробленні індивідуальних рекомендацій із саморозвитку.

Оскільки дослідження проводилося під час воєнних дій і майже щоденних обстрілів, то для діагностування загальної і професійної самоефективності студентів використовувалася е-платформа «Обдарованість TEST ONLINE». Е-платформа за допомогою комп'ютерних пристроїв і мережі «Інтернет» дозволяє збирати і систематизувати дані щодо успішності студентів, їх досягнень в академічній та інших сферах. Критеріями досягнень були перемоги в олімпіадах, змаганнях, конкурсах тощо. Індивідуальні результати дослідження та рекомендації для саморозвитку автоматично генерувалися і надсилалися досліджуваним (О. Л. Музика, О. О. Музика, У. О. Osnadchuk, 2022).

Дослідженням було охоплено 146 студентів перших курсів, що навчаються в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка на чотирьох факультетах: педагогічної освіти; психології, соціальної роботи та спеціальної освіти; музичного мистецтва і хореографії; образотворчого мистецтва і дизайну. Середні значення і результати

кореляційного аналізу, отримані за допомогою пакету статистичних програм STATISTACA 10, порівнювалися на рівні значущості $p < 0,01$.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Аналіз дослідницьких даних показав, що між показником загальної самоефективності і загальним показником професійної самоефективності в студентів-першокурсників існує тісний кореляційний зв'язок – 0,52 (Таблиця 1).

Таблиця 1

Зв'язок показників загальної і професійної самоефективності*

	Шкали	Means	Std. Dev.	Var1	Var2	Var3	Var4	Var5	Var6	Var7	Var8
Var1	Лідерство, цілі і мотиви професійної діяльності	43,59	8,47	1,00	0,78	0,75	0,66	0,61	0,73	0,87	0,36
Var2	Здібності й упевненість	49,00	7,45	0,78	1,00	0,68	0,70	0,68	0,68	0,88	0,46
Var3	Рефлексія й особисті стандарти	43,50	8,53	0,75	0,68	1,00	0,70	0,62	0,77	0,87	0,49
Var4	Стійкість до невдач, долаття і воля	49,41	8,55	0,66	0,70	0,70	1,00	0,73	0,69	0,88	0,58
Var5	Самоосвіта і саморозвиток	44,98	8,49	0,61	0,68	0,62	0,73	1,00	0,82	0,84	0,37
Var6	Ціннісний досвід	45,73	7,15	0,73	0,68	0,77	0,69	0,82	1,00	0,85	0,48
Var7	Професійна самоефективність (ПСЕ)	230,48	35,96	0,87	0,88	0,87	0,88	0,84	0,85	1,00	0,52
Var8	Загальна самоефективність (ЗСЕ)	29,91	3,93	0,36	0,46	0,49	0,58	0,37	0,48	0,52	1,00

*Червоним кольором позначено кореляційні зв'язки, значущі на рівні $p < 0,01$.

Складено авторами особисто

У контексті проведеного нами дослідження важливими є виявлені зв'язки між загальною і професійною самоефективністю вчителів та високою результативністю їхньої педагогічної діяльності (Ignat, Clipa, 2010). Самоефективні вчителі мають кращі міжособистісні стосунки з учнями і відзначаються меншою конфліктністю (Hajovsky, Chesnut, Jensen, 2020); також встановлено, що між самоефективністю і відданістю професії вчителя існує позитивна кореляція (Chesnut et al., 2015). Професійна самоефективність є довгостроковим предиктором якості професійної діяльності педагогів та їх спрямованості на навчання впродовж життя (Yazici et al., 2021).

Важливими є висновки про те, що навіть коли початкові показники самоефективності першокурсників є не досить високими, то правильна організація навчання і спеціальні психологічні впливи можуть підняти процес первинної професіоналізації студентів на нові вищі рівні (Talsma et al., 2018).

Професійна самоефективність педагогів є необхідною умовою навчання і психологічної підтримки учнів, що перебувають у таких складних життєвих ситуаціях, як пандемія чи воєнні дії (Palamar et al., 2023). Самоефективні фахівці більше спрямовані на якість навчання. Вони поєднують позитивні очікування щодо досягнень учнів із відкритістю до застосування нових методів роботи та наполегливістю в переборенні труднощів. Крім того, вчителі з високою самоефективністю менше піддаються емоційному вигоранню (Pressley, Ha, 2021). Дослідження українських психологів, проведенні під час пандемії і воєнних дій, засвідчують

зв'язок самоефективності з життєстійкістю та психологічним добробутом (Музика, 2022; Карамушка, Креденцер, Терещенко, 2023; Креденцер, 2024; Кокун, 2025).

Зв'язок професійної самоефективності з успішністю. Встановлення зв'язку між професійною самоефективністю й академічною успішністю має як теоретичне, так і практичне значення, оскільки це було б емпіричним підтвердженням теоретичного положення про зв'язок самоефективності і результативності діяльності, з одного боку, а з іншого – підставою розглядати розвиток самоефективності як умову підвищення успішності студентів. Більше того, оскільки А. Bandura (1982), основоположник концепції самоефективності, розглядав останню з позицій реципрокного детермінізму, то цей зв'язок у контексті організації освітнього процесу може бути основою циклічності висхідного професійного розвитку студентів: високий рівень самоефективності веде до успішного виконання навчально-професійних завдань, а ці успіхи, у свою чергу – до підвищення рівня професійної самоефективності.

За критерієм успішності студентів-першокурсників було поділено на дві підгрупи: з посередньою та високою успішністю. Дані про шкільну академічну успішність отримано від досліджуваних за допомогою е-платформи.

Із Таблиці 2 видно, що студенти з високою академічною успішністю мають вищі показники загальної і професійної самоефективності, ніж студенти з посередньою успішністю (29,94 і 233,97 та 28,43 і 209,71 відповідно). Водночас у студентів із високою академічною успішністю існує істотний зв'язок між показниками ЗСЕ і ПСЕ ($p=0,55$), а в студентів із низькою успішністю зв'язку між цими показниками не простежується.

Таблиця 2

Середні значення і кореляція показників ЗСЕ і ПСЕ у студентів-першокурсників залежно від успішності

	Шкали	Студенти з посередньою академічною успішністю				Студенти з високою академічною успішністю			
		Means	Std. Dev.	Var7	Var8	Means	Std. Dev.	Var7	Var8
Var7	Професійна самоефективність (ПСЕ)	209,71	41,58	1,00	0,33	233,97	35,24	1,00	0,55
Var8	Загальна самоефективність (ЗСЕ)	28,43	2,30	0,33	1,00	29,94	4,18	0,55	1,00

Складено авторами особисто

У студентів з високою успішністю ЗСЕ корелює з більшістю субшкал ПСЕ: зі здібностями й упевненістю – 0,46; із рефлексією й особистими стандартами – 0,52; зі стійкістю до невдач, доланням і волею – 0,61; із ціннісним досвідом – 0,49. Виняток становлять лише субшкали «лідерство, цілі і мотиви професійної діяльності» та «самоосвіта і саморозвиток», які на значущому рівні не корелюють із ЗСЕ. Це означає, що навіть студентам, самоефективність яких формувалася у зв'язку з високою академічною успішністю, на першому курсі бракує внутрішньої мотивації, визначеності цілей і суб'єктної активності для успішної професіоналізації.

У студентів, які мали низьку шкільну академічну успішність, відсутні кореляційні зв'язки ЗСЕ із ПСЕ як у цілому, так і з окремими субшкалами. Очевидно, що їхні невисокі успіхи в навчанні призвели до формування нижчої, ніж у ровесників, самоефективності. Зазначимо, що фактично ніхто з цих студентів не відмітив, що розвивав свої здібності в інших діяльностях, окрім навчання. Відтак ці студенти мають гірші стартові умови для формування професійної самоефективності.

Порівняння усереднених показників загальної і професійної самоефективності візуалізовано на Рисунку 1.

Рисунок 1. Порівняння показників ЗСЕ і ПСЕ у студентів-першокурсників залежно від успішності

Складено авторами особисто

Студенти з високою успішністю показали вищі результати ЗСЕ, ніж студенти з посередньою академічною успішністю (29,94 і 28,43 відповідно). Це кореспондується з даними дослідників у галузі вищої освіти, якими підтверджено зв'язок між самоефективністю та академічною успішністю (Honick, Broadbent, Fuller-Tyszkiewicz, 2023; Luo et al., 2023). Порівняння показників професійної самоефективності за окремими субшкалами підтверджує припущення про те, що професійна самоефективність як особистісна якість формується на основі загальної самоефективності. Ті студенти, які мали вищу самоефективність у навчальній діяльності, краще переносять набуту впевненість на постановку цілей і завдань навчально-професійної діяльності. За всіма субшкалами їхні показники вищі, ніж у студентів із посередньою успішністю.

Зв'язок загальної і професійної самоефективності з досягненнями. Зв'язок самоефективності і досягнень, окрім навчальної, простежується і в інших видах діяльності. Установлено, що розвиток самоефективності сприяє досягненням у музичній сфері (Zelenak, 2020). Виявлено прямий кореляційний зв'язок між самоефективністю та спортивними результатами (Rogowska et al., 2022). Дослідники роблять висновки про важливість усвідомленої самоефективності, яка в спортсменів пов'язана з усвідомленням власних здібностей та образами бажаних результатів (Volgemute et al., 2024). Доведено, що висока самоефективність, яка сприяє процесу реабілітації після травм, може бути розвинуто психологічними методами (Singleton, McAllister-Deitrick, 2023).

Оскільки загальна самоефективність є генералізованим особистісним утворенням, яке інтегрує досвід успіхів і невдач у різних видах діяльності і зумовлює вибір складності наступних завдань, то зрозуміло, що ЗСЕ студентів-першокурсників формувалася не лише в навчальній, а й в інших діяльностях: спорті, музиці, художній і технічній творчості тощо. Як видно із Таблиці 3, це положення емпірично підтверджується: показники ЗСЕ студентів без досягнень є нижчими, ніж у студентів, які досягнення мають (27,70 і 30,32 відповідно). Для ПСЕ ця тенденція зберігається (199,1 і 239,74 відповідно).

Таблиця 3

**Середні значення і кореляція показників ЗСЕ і ПСЕ у студентів-першокурсників
залежно від досягнень**

	Шкали	Студенти без досягнень				Студенти з досягненнями			
		Means	Std. Dev.	Var7	Var8	Means	Std. Dev.	Var7	Var8
Var7	Професійна самоефективність (ПСЕ)	199,10	41,16	1,00	0,24	239,74	30,02	1,00	0,37
Var8	Загальна самоефективність (ЗСЕ)	27,70	4,74	0,24	1,00	30,32	3,50	0,37	1,00

Складено авторами особисто

Якщо розглядати високі показники ЗСЕ і ПСЕ в контексті оволодіння професією, то стає очевидним, що в студентів-першокурсників, які мають досягнення, загальна самоефективність ще не встигла генералізуватися і поширитися на навчально-професійну діяльність, а професійна самоефективність існує у свідомості як бажаний теоретичний конструкт. Якщо для студентів, які не мають досягнень, відсутність кореляційних зв'язків між ЗСЕ і ПСЕ до певної міри пояснюється їхнім низьким рівнем і спорадичними джерелами формування, то в студентів із досягненнями ситуація інша. Очевидно, формування їхньої самоефективності було пов'язано не стільки з навчальною, скільки з іншими видами діяльності. Незважаючи на це, високий рівень ЗСЕ, який пов'язаний з досвідом успішних діяльностей, розумінням механізму розвитку власних здібностей і вірою у власні сили, є хорошим підґрунтям для формування ПСЕ у навчально-професійній діяльності (Музика, 2023).

Порівняння усереднених показників загальної і професійної самоефективності показано на Рисунку 2.

**Рисунок 2. Порівняння показників ЗСЕ і ПСЕ у студентів-першокурсників
залежно від досягнень**

Складено авторами особисто

Як ресурс розвитку професійної самоефективності можна розглядати той факт, що в студентів обох груп спостерігаються значущі кореляційні зв'язки показників ЗСЕ з окремими

субшкалами ПСЕ. Зрозуміло, що це може засвідчувати ефективність перенесення сформованої раніше загальної самоефективності на формування професійної самоефективності лише за умови високих показників останньої, тобто лише для студентів із досягненнями. Що стосується студентів без особливих досягнень, то як ресурс для розвитку ПСЕ можна розглядати високі показники кореляції субшкал «Стійкість до невдач, долання і воля» і «Ціннісний досвід» із показниками ЗСЕ.

ВИСНОВКИ

1. Показники загальної самоефективності студентів-першокурсників мають значущі позитивні кореляційні зв'язки із показниками професійної самоефективності, що починає формуватися на початковому етапі професіоналізації.

2. Частково підтвердилося припущення про те, що рівень загальної самоефективності, незалежно від джерел її формування (навчальна чи інші види діяльності), впливає на розвиток професійної самоефективності студентів-першокурсників: чим вищі показники ЗСЕ, тим вищі показники ПСЕ. Очікувано й те, що значущі кореляційні зв'язки між показниками ЗСЕ та ПСЕ характерні лише для студентів з академічними досягненнями. Відсутність значущих кореляцій між ЗСЕ та ПСЕ у студентів із досягненнями в позанавчальних діяльностях свідчить про те, що загальна самоефективність продовжує розвиватися ізольовано і ще не поширилася на навчально-професійну діяльність.

3. Під час розроблення програм розвитку професійної самоефективності студентів-першокурсників варто враховувати рівень їх загальної самоефективності та наявність досягнень. Студентів з високими показниками ЗСЕ та досягненнями в навчальній чи інших видах діяльності необхідно переорієнтувати на розв'язання завдань, пов'язаних із життєвими і професійними цілями, спрямованістю на долання перешкод в особистісно-професійному розвитку. Для студентів, які мають низькі показники ЗСЕ, необхідно передусім створювати ситуації успіху під час виконання навчально-професійних завдань в освітньому середовищі, сприятливому для розвитку професійної самоефективності.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні динаміки розвитку професійної самоефективності студентів залежно від року навчання, визначенні провідних чинників, що впливають на розвиток професійної самоефективності в освітньому процесі, розробленні спеціальних розвивальних програм і тренінгів, спрямованих на розвиток професійної самоефективності студентів.

Список використаної літератури

1. Галецька І. І. Самоефективність у структурі соціально-психологічної адаптації. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки»*. 2003. Вип. 5. С. 433–442. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/filos/article/view/13190> (дата звернення: 1.06.2025).
2. Карамушка Л. М., Креденцер О. В., Терещенко К. В. Суб'єктивне благополуччя освітнього персоналу в умовах війни. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2023. № 4 (30). С. 23–33. DOI: <https://doi.org/10.31108/2.2023.4.30.3>
3. Кокун О. М. Життєстійкість і резильєнтність людини в сучасному світі: теорія, дослідження, практика: монографія. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2025. 214 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744751/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%9A%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BD.pdf (дата звернення: 1.06.2025).
4. Креденцер О. В. Тренінг розвитку професійної самоефективності персоналу освітніх організацій в контексті забезпечення їхнього психологічного здоров'я та благополуччя в умовах війни. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. № 1 (31). С. 50–59. DOI: <https://doi.org/10.31108/2.2024.1.31.4>
5. Музика О. Л. Ціннісна підтримка самоідентичності обдарованої особистості в освітньому просторі. *Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості: в умовах воєнного стану*: матеріали науково-практичної онлайн конференції (Київ, 23–25 червня 2022 р.). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2022. С. 219–231. URL: https://iod.gov.ua/content/events/33/xiv-naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya-proyektuvannya-rozvitku-ta-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-obdarovanoi-osobistosti---v-umovah-voennogo-stanu_publications.pdf?1672749675.7818 (дата звернення: 1.06.2025).

6. Музика О. О. Розвиток самоефективності студентів у процесі адаптаційного тренінгу. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 2 (29). С. 132–142. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.2.11>
7. Музика О. О. Ціннісний простір університету і розвиток професійної самоефективності студентів. *Освітологічний дискурс*. 2023. № 2 (41). С. 185–200. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.28>
8. Bandura A. Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*. 1982. № 37. P. 122–147. DOI: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.2.122>
9. Chesnut S. R., Burley H. Self-efficacy as a predictor of commitment to the teaching profession: a meta-analysis. *Educational Research Review*. 2015. № 15. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2015.02.001>
10. Cuadra-Martínez D., Pérez-Zapata D., Sandoval-Díaz J., Valdivia-Díaz J., Palma-Flores C., Mora-Dabancens D. Predictores de identidad profesional en estudiantes de psicología: un estudio de análisis de senderos. *Actualidades en Psicología*. 2019. № 33 (127). P. 1–19. DOI: <https://dx.doi.org/10.15517/ap.v33i127.32860>
11. Hajovsky D. B., Chesnut S. R., Jensen K. M. The role of teachers' self-efficacy beliefs in the development of teacher-student relationships. *Journal of School Psychology*. 2020. № 82. P. 141–158. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2020.09.001>
12. Honicke T., Broadbent J., Fuller-Tyszkiewicz M. The self-efficacy and academic performance reciprocal relationship: the influence of task difficulty and baseline achievement on learner trajectory. *Higher Education Research & Development*. 2023. № 42 (8). P. 1936–1953. DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2197194>
13. Ignat A., Clipa O. The Impact of Self-Efficacy and Locus of Control on the Professional Development of the Teachers. *Petroleum - Gas University of Ploiesti Bulletin, Educational Sciences Series*. 2010. № 62 (1A). P. 180–186. URL: https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Agcd%3A6%3A26489270/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Acrawler&id=ebsco%3Agcd%3A52428356&link_origin=www.google.com (дата звернення: 1.06.2025).
14. Luo Q., Chen L., Yu D., Zhang K. The Mediating Role of Learning Engagement Between Self-Efficacy and Academic Achievement Among Chinese College Students. *Psychology Research and Behavior Management*. 2023. № 16. P. 1533–1543. DOI: <https://doi.org/10.2147/PRBM.S401145>
15. Muzyka O. L., Muzyka O. O., Osnadchuk Y. O. Development of e-platform for psychological online testing of gifted senior pupils and students. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. № 89 (3). P. 162–177. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4700>
16. Palamar B. I., Hrynevych L. M., Khoruzha L. L., Bratko M. V., Palamar S. P., Muzyka O. O., Leontieva I. V. Psychoemotional problems of participants in the educational process under martial law: From emergence to overcoming. *Wiadomości Lekarskie*. 2023. № 76 (4). P. 778–785. URL: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2023/WLek202304.pdf> (дата звернення: 1.06.2025).
17. Pressley T., Ha C. Teaching during a Pandemic: United States Teachers' Self-Efficacy During COVID-19. *Teaching and Teacher Education*. 2021. № 108. Art. 103507. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103465>
18. Rogowska A. M., Tataruch R., Niedźwiecki K., Wojciechowska-Maszkowska B. The Mediating Role of Self-Efficacy in the Relationship between Approach Motivational System and Sports Success among Elite Speed Skating Athletes and Physical Education Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. № 19 (5). Art. 2899. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph19052899>
19. Schwarzer R., Jerusalem M. Generalized Self-Efficacy scale. *Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs* / J. Weinman, S. Wright, M. Johnston. Windsor, UK: NFER–NELSON, 1995. P. 35–37.
20. Singleton K. M., McAllister-Deitrick J. The Use of Imagery to Improve Self-Efficacy of Rehabilitation Capabilities in Athletes Following a Sport-Related Injury: A Critically Appraised Topic. *Journal of Sport Rehabilitation*. 2023. № 32. P. 744–748. DOI: <https://doi.org/10.1123/jsr.2022-0268>
21. Talsma K., Schuz B., Schwarzer R., Norris K. I believe, therefore I achieve (and vice versa): A meta-analytic cross-lagged panel analysis of self-efficacy and academic performance. *Learning and Individual Differences*. 2018. № 61. P. 136–150. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2017.11.015>
22. Volgemute K., Vazne Z., Krauksta D. An Intervention into Imagery and Self-Efficacy: Enhancing Athletic Achievements of Alpine Skiers. *Education Sciences*. 2024. № 14 (5). Art. 513. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci14050513>
23. Yazıcı K., Ay E., Uslu S., Arık S. The Relationship between the Lifelong Learning Tendencies and Teacher Self-Efficacy Levels of Social Studies Teacher Candidates. *Discourse and Communication for Sustainable Education*. 2021. № 12 (1). P. 67–84. DOI: <https://doi.org/10.2478/dcse-2021-0006>
24. Zelenak M. S. Developing Self-Efficacy to Improve Music Achievement. *Music Educators Journal*. 2020. № 107 (2). P. 42–50. DOI: <https://doi.org/10.1177/0027432120950812>

References

Haletska, I. I. (2003). Samoefektyvnist u strukturi sotsialno-psykholohichnoi adaptatsii [Self-Efficacy in Psychosocial Adaptation Structure]. *Visnyk of the Lviv University. Series Philosophical Sciences*, 5, 433–442. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/filos/article/view/13190>

- Karamushka, L. M., Kredentser, O. V., & Tereshchenko, K. V. (2023). Subiektyvne blahopoluchchia osvitnoho personalu v umovakh viiny [Educational staff subjective well-being in war conditions]. *Organizational Psychology. Economic Psychology*, 2–3 (29), 52–64. <https://doi.org/10.31108/2.2023.4.30.3>
- Kokun, O. M. (2025). *Zhyttiistykist i rezylentnist liudyny v suchasnomu sviti: teoriia, doslidzhennia, praktyka: monohrafiia* [Human vitality and resilience in the modern world: theory, research, practice: monograph]. G. S. Kostyuk Institute of Psychology of the NAES of Ukraine.
- Kredentser, O. V. (2024). Treninh rozvytku profesiinoi samoefektyvnosti personalu osvitnikh orhanizatsii v konteksti zabezpechennia yikhnoho psykhologichnoho zdorovia ta blahopoluchchia v umovakh viiny [Educational organization staff's professional self-efficacy development training in the context of promoting their psychological health and well-being in war conditions]. *Organizational Psychology. Economic Psychology*, 2–3 (29), 52–64. <https://doi.org/10.31108/2.2023.2.29.5>
- Muzyka, O. L. (2022). Tsinnisna pidtrymka samoidentychnosti obdarovanoi osobystosti v osvitnomu prostori [Valuable support of the self-identity of a gifted individual in the educational space]. In *Proiektuvannia rozvytku ta psykhologo-pedahohichnoho suprovodu obdarovanoi osobystosti: v umovakh voiennoho stanu: materialy naukovo-praktychnoi onlain konferentsii* (Kyiv, 23–25 chervnia 2022 r.) (pp. 219–231). Institute of Gifted Child of the NAES of Ukraine.
- Muzyka, O. O. (2020). Rozvytok samoefektyvnosti studentiv u protsesi adaptatsiinoho treninhu [Development of students' self-efficacy in the process of adaptation training]. *Educological discourse*, 2 (29), 132–142. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.2.11>
- Muzyka, O. (2023). Cinnisnij prostir universitetu i rozvitok profesijnoyi samoefektyvnosti studentiv [University as a Space of Values for Students' Professional Self-Efficacy Development]. *Educological discourse*, 2 (41), 185–200. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.28>
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37, 122–147. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.2.122>
- Chesnut, S. R. Burley, H (2015). Self-efficacy as a predictor of commitment to the teaching profession: a meta-analysis. *Educational Research Review*, 15, 1–16. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2015.02.001>
- Cuadra-Martínez, D., Pérez-Zapata, D., Sandoval-Díaz, J., Valdivia-Díaz, J., Palma-Flores, C., & Mora-Dabancens, D. (2019). Predictores de identidad profesional en estudiantes de psicología: un estudio de análisis de senderos. *Actualidades en Psicología*, 33 (127), 1–19. <https://dx.doi.org/10.15517/ap.v33i127.32860>
- Hajovsky, D. B., Chesnut, S. R., & Jensen, K. M. (2020). The role of teachers' self-efficacy beliefs in the development of teacher-student relationships. *Journal of School Psychology*, 82, 141–158. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2020.09.001>
- Honick, T., Broadbent, J., & Fuller-Tyszkiewicz, M. (2023). The self-efficacy and academic performance reciprocal relationship: the influence of task difficulty and baseline achievement on learner trajectory. *Higher Education Research & Development*, 42 (8), 1936–1953. <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2197194>
- Ignat, A., & Clipa, O. (2010). The Impact of Self-Efficacy and Locus of Control on the Professional Development of the Teachers. *Petroleum - Gas University of Ploiesti Bulletin, Educational Sciences Series*, 62, 1A, 180–186. https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Aagd%3A6%3A26489270/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Acrawler&id=ebsco%3Aagd%3A52428356&link_origin=www.google.com
- Luo, Q., Chen, L., Yu, D., & Zhang, K. (2023). The Mediating Role of Learning Engagement Between Self-Efficacy and Academic Achievement Among Chinese College Students. *Psychology Research and Behavior Management*, 16, 1533–1543. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S401145>
- Muzyka, O. L., Muzyka, O. O., & Osnadchuk, Y. O. (2022). Rozroblennia e-platformy dlia psykhologichnoho onlain-testuvannia obdarovanykh starshoklasnykiv i studentiv [Development of e-platform for psychological online testing of gifted senior pupils and students]. *Information Technologies and Learning Tools*, 89 (3), 162–177. <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4700>
- Palamar, B. I., Hrynevych, L. M., Khoruzha, L. L., Bratko, M. V., Palamar, S. P., Muzyka, O. O., Leontieva, I. V. (2023). Psychoemotional problems of participants in the educational process under martial law: From emergence to overcoming. *Wiadomości Lekarskie*, 76 (4), 778–785. <https://wiedle.pl/wpcontent/uploads/archive/2023/WLek202304.pdf>
- Pressley, T., & Ha, C. (2021). Teaching during a Pandemic: United States Teachers' Self-Efficacy During COVID-19. *Teaching and Teacher Education*, 106, 103465. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103465>
- Rogowska, A. M., Tataruch, R., Niedźwiecki, K., & Wojciechowska-Maszkowska, B. (2022). The Mediating Role of Self-Efficacy in the Relationship between Approach Motivational System and Sports Success among Elite Speed Skating Athletes and Physical Education Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19 (5), 2899. <https://doi.org/10.3390/ijerph19052899>
- Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy Scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston (Eds.), *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio. Causal and Control Beliefs* (pp. 35–37). NFER-NELSON.
- Singleton, K. M., & McAllister-Deitrick, J. (2023). The Use of Imagery to Improve Self-Efficacy of Rehabilitation Capabilities in Athletes Following a Sport-Related Injury: A Critically Appraised Topic. *Journal of Sport Rehabilitation*, 32 (6), 744–748. <https://doi.org/10.1123/jsr.2022-0268>
- Talsma, K., Schuz, B., Schwarzer, R., & Norris, K. (2018). I believe, therefore I achieve (and vice versa): A meta-

- analytic cross-lagged panel analysis of self-efficacy and academic performance. *Learning and Individual Differences*, 61, 136–150. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2017.11.015>
- Volgemute, K., Vazne, Z., & Krauksta, D. (2024). An Intervention into Imagery and Self-Efficacy: Enhancing Athletic Achievements of Alpine Skiers. *Education Sciences*, 14 (5), 513. <https://doi.org/10.3390/educsci14050513>
- Yazıcı, K., Ay, E., Uslu, S., Arik, S. (2021). The Relationship Between the Lifelong Learning Tendencies and Teacher Self-Efficacy Levels of Social Studies Teacher Candidates. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 12, 1, 67–84. <https://doi.org/10.2478/dcse-2021-0006>
- Zelenak, M. S. (2020). Developing Self-Efficacy to Improve Music Achievement. *Music Educators Journal*, 107, 2, 42–50. <https://doi.org/10.1177/0027432120950812>

Стаття надійшла до редакції 3.06.2025

Прийнято до друку 19.06.2025

PECULIARITIES OF THE RELATIONSHIP BETWEEN GENERAL AND PROFESSIONAL SELF-EFFICACY IN FIRST-YEAR STUDENTS

Olena Muzyka

<https://orcid.org/0000-0002-3062-1989>

PhD in Psychological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Educology and Psychological and Pedagogical Sciences,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
18/2 blvd I. Shamo, 02154, Kyiv, Ukraine;
Leading Researcher of the Laboratory of Giftedness Psychology,
G. S. Kostyuk Institute of Psychology of the NAES of Ukraine,
2 Pankivska Str., 01033, Kyiv, Ukraine
o.muzyka@kubg.edu.ua

Valentyna Kutishenko

<https://orcid.org/0000-0002-5597-705X>

PhD in Psychological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Personality Psychology and Social Practices, Borys
Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
18/2 blvd I. Shamo, 02154, Kyiv, Ukraine,
v.kutishenko@kubg.edu.ua

The article analyzes the relationship between general and professional self-efficacy of 1st year university students. General self-efficacy is considered as a personality trait that affects the choice of goals, the intensity of efforts aimed at achieving them and the effectiveness of activities in general. Professional self-efficacy determines the level of a person's aspirations in educational and professional activities. The study is based on the following hypothesis: general self-efficacy, previously formed in educational or other activities, is the basis for the formation of students' professional self-efficacy at the initial stage of professionalization. The analysis of empirical data showed that indicators of general self-efficacy of first-year students have significant positive correlations with indicators of professional self-efficacy. The assumption that a high level of general self-efficacy, regardless of the sources of its formation, has a positive effect on the development of professional self-efficacy of first-year students was partially confirmed. It has been found that significant correlations between indicators of general self-efficacy and professional self-efficacy are characteristic only of students with academic achievements. The absence of significant correlations between general and professional self-efficacy in students with achievements in the extracurricular sphere indicates that the general self-efficacy of first-year students continues to develop in isolation from their educational and professional activities. The results of the study can be used to develop professional self-efficacy trainings for first-year students. Students with high levels of general self-efficacy need support in performing educational and professional tasks. The development of professional self-efficacy of students with low levels of general self-efficacy will be facilitated by situations of success in educational and professional activities.

Keywords: educational and professional activity, general self-efficacy, personal and professional development, professional self-efficacy, professionalization.